

**พัฒนาการทางคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน
:กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดพัทลุงที่มีนักศึกษาโครงการความร่วมมือระหว่าง
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**

**The Study of “A Progress of word ability of Mental Retardation Children with
using Story Telling : Case Study in Early Childhood Care Center in Patthalung
Center in Co-Program between Department of Local Administration and
Suan Dusit Rajjabhat University”**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชฤดี รุ่งใหม่

คณะวิทยาการจัดการ ศูนย์ระนอง 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

E-mail: ajarnsandy@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัย ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางด้านคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลัง ใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ใช้วิธีการวิจัยใช้เชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design ประชากร คือเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจำนวน 10 คนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง ที่มีนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาปฐมวัยในโครงการความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 7 ศูนย์ โดยใช้ประชากรทั้งหมด ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ นิทาน จำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่องกระเป๋าสีแดง และเรื่องปลาหมึกน้อย ซึ่งคณะผู้วิจัย ได้แต่งขึ้นเอง และแบบบันทึกคะแนนความสามารถทางคำศัพท์ แผนการเรียนรู้เรื่องคำศัพท์ 16 คำ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละประมาณ 20-30 นาที สมมติฐานในการวิจัยคือเด็กบกพร่องทางสติปัญญา มีพัฒนาการทางคำศัพท์เพิ่มขึ้นหลังจากใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบคือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มเด็กพิเศษทั้งหมดที่สังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทดสอบโดยแบบทดสอบ ครูบอกให้นักเรียนเลือกชี้หรือหยิบของจริงหรือสื่อจำลองจากคำศัพท์ในนิทาน 2 เรื่องๆ ละ 8 อย่าง อย่างละ 1 ข้อ โดยแต่ละข้อจะมีตัวเลือก 3 ตัวเลือก จำนวน 16 ข้อ ถ้านักเรียนเลือกชี้ หรือหยิบถูก ให้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนเลือกชี้หรือหยิบผิด หรือทำไม่ได้ ให้ 0 คะแนน การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ โดยแบบทดสอบของวิลคอกซัน และการประเมินระดับความสามารถทางภาษาโดย วิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างก่อนและหลังการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาเพิ่มขึ้นหลังกิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ และเด็กบกพร่องทางสติปัญญามีพัฒนาการด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น มีสมาธิ การตั้งใจทำงาน สามารถนั่งทำกิจกรรมกับผู้เล่านิทานได้เป็นเวลานาน

ABSTRACT

The purposes of this research were conducted to study the progress of word ability in Mental Retardation Children with using Story activities. This research design was experimental research using one group with a pre test-post test design. The population of this study consisted of ten mentally challenged children from seven early childhood centers.

The instruments was of the study two stories, The Red Bag and The Little Squid. The lessons were developed by the researchers. The vocabulary hypothesis test' form, the sixteen vocabularies approach lesson plan was undertaken over 8 weeks with 2 day sessions per week for 20-30 minutes. Increasingly vocabulary was used in the hypothesis test for mentally challenged child development and was a consequence of the Tale' activities.

Data collecting of this research was used for the sampling of mental Retardation Children from all Early Childhood centers. The experiment was undertaken using vocabulary taken from two tales, sixteen vocabularies, one having three choices, one mark for the matched of vocabulary and zero for others. The Wilcoxon' Matched and comparing the mental Retardation Children using vocabulary' level analyzed with Means of before and after teaching.

The results of this study showed increased development after experiencing tales activities, deferred imitation, and work attention, including more cooperation with story teller.

บทนำ

รัฐได้กำหนดสิทธิทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ระบุว่าคนไทยทุกคนมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ระบุว่า บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม สื่อสาร และการเรียนรู้หรือร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส โดยจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและ โอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ซึ่งหมายถึงปัจจุบัน

สังคมยอมรับถึงความเท่าเทียมกันของมนุษย์ และปัจจัยที่สนับสนุนความเท่าเทียมคือสิทธิทางการศึกษาถึงแม้จะมีความพิการทางร่างกายด้านใดก็ตาม (ราชกิจจานุเบกษา, 2440. หน้า 6-7)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดประเภทความพิการไว้ 9 ประเภทที่จะต้องได้รับการทางการศึกษาพิเศษ คือ บกพร่องทางการมองเห็น บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ ปัญหาทางการเรียนรู้ บกพร่องทางการพูดและภาษา ปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ออทิสติก บกพร่องซ้ำซ้อน สำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่พัฒนาการช้ากว่าเด็กปกติทั่วไป เมื่อวัดระดับสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานแล้ว มีสติปัญญาคต่ำกว่าบุคคลทั่วไปและมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างน้อย 2 ทักษะหรือมากกว่า เช่น ทักษะในการสื่อความหมาย ทักษะทางสังคม การดูแลตนเอง การเรียนวิชาเพื่อชีวิตประจำวัน เป็นต้น ดังนั้นในการเรียนหรือปรับปรุงพัฒนาการด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตเหมือนคนปกติได้ จะต้องได้รับการดูแลจากครูเป็นพิเศษและถูกต้องตามหลักวิชาการ

วิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่มีความสำคัญในการเรียนการสอนของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา วิชาหนึ่ง เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร จึงต้องให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ตามควรแก่วัย การอ่านภาษาไทย และการรู้คำศัพท์ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีปัญหาหลายด้าน เช่น อ่านคำง่ายๆ ไม่ได้ อ่านออกเสียงผิด อ่านช้า อ่านไม่ออก การจำคำศัพท์ไม่ได้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2539. หน้า.2) ครูผู้สอนจึงต้องหาวิธีการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นเด็กให้สามารถแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้รางวัล การลงโทษ การเสริมแรง หรือวิธีการอื่นๆตามความเหมาะสมเพื่อสามารถกระตุ้นเด็กให้สามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้มากขึ้น

หน่วยงานทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความสำคัญยิ่งในปัจจุบันคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีจำนวนถึง 17,100 แห่งกระจายอยู่ในทุกชุมชนทั่วประเทศ และเป็นแหล่งที่มีจำนวนเด็กปฐมวัยอยู่มากที่สุด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหล่านี้เป็นหน่วยงานที่เตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียน เป็นแหล่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่สำคัญที่สุด จากสถิติเสรีภาพและความเท่าเทียมกันทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้นทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องรับเด็กพิเศษทุกประเภทเข้าเรียนด้วย อย่างไรก็ตามศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งยังขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ การจัดการศึกษากรณีที่มีเด็กพิเศษแต่ละประเภทจึงไม่ได้มีสื่อหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมหรือเสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กพิเศษเหล่านั้นอย่างเต็มที่ รวมทั้งบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งก็น้อยและขาดความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านในการดูแลเด็กพิเศษให้เหมาะสม

ดังนั้นเมื่อมีโครงการความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตในการเพิ่มวิทยฐานะแก่ผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้เฉพาะด้าน จึงเป็นโอกาสดีที่จะมีโครงการเสริมสร้างความเข้าใจ และสร้างนวัตกรรมในการในการดูแลเด็กพิเศษไปพร้อมกัน

เพื่อนักศึกษาจะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการสังเกต การวิจัย และการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับใช้เพื่อประโยชน์แก่เด็กพิเศษได้ ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนผู้ดูแลเด็กในโครงการนี้ได้รับรู้ปัญหาดังกล่าวจึงมีความตั้งใจที่จะศึกษาเรื่องพัฒนาการทางคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางปัญญา โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กและนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กบกพร่องทางสติปัญญาต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านคำศัพท์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก่อนและหลังกิจกรรมการเล่นิทาน

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจำนวน 10 คนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง จำนวน 7 ศูนย์ ที่มีนักศึกษาศรีสาคร สาขาปฐมวัยในโครงการความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนคูสิต ใช้ประชากรทั้งหมดในการทดลอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการวิจัยใช้เชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

2.1 นิทาน จำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่องกระเป๋าสีแดง และเรื่องปลาหมึกน้อย

2.2 แบบบันทึกคะแนนความสามารถทางคำศัพท์โดยใช้กิจกรรม การเล่นิทานจำนวน 2 เรื่อง คำศัพท์ 16 คำ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละประมาณ 20-30 นาที การแตงนิทาน จำนวน 2 เรื่อง และการคัดเลือกคำศัพท์ที่ใช้ในนิทาน

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือนิทานสำหรับเด็ก โดยแตงนิทานให้ตรงจุดมุ่งหมายที่จะสอน สร้างสื่อประกอบนิทานที่ภาพชัดเจน สีสดใสสวยงาม มีขนาดใหญ่ เนื้อหาสั้น กระชับ ไม่ซับซ้อน

2.2.2 ศึกษาระดับคำศัพท์ที่เหมาะสมกับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา อายุระหว่าง 3-7 ขวบ และกำหนดคำที่เด็กต้องเรียน คือ ผู้ชาย ผู้หญิง ครู ขนมห ไอศกรีม ลูกชิ้น กระเป๋า กอหญา กุ้ง หอย ปู ปลาหมึก ดินสอ สีฟ้า สีแดง สีเขียว

2.2.3 จัดหาสื่อ และจัดหาวัสดุของจริงของจำลองเพื่อประกอบการเล่นิทาน

2.2.4 นำนิทานที่แตงขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง จากกลุ่มเด็กพิเศษที่สังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทดสอบโดยแบบทดสอบ ครูบอกให้นักเรียนเลือกชี้หรือหยิบของจริงหรือสื่อจำลองจากคำศัพท์ ในนิทาน 2 เรื่องๆ ละ 8 อย่าง อย่างละ 1 ข้อ โดยแต่ละข้อจะมีตัวเลือก 3 ตัวเลือก จำนวน 16 ข้อ ถ้านักเรียนเลือกชี้หรือหยิบถูก ให้ 1 คะแนน ถ้านักเรียนเลือกชี้หรือหยิบผิด หรือทำไม่ได้ ให้ 0 คะแนน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

4.1 ศึกษาความสามารถทางภาษาด้านคำศัพท์ของเด็กพิเศษจำนวน 10 คน จากการสอน ภาษาโดย กิจกรรมการเล่านิทาน ทำการวิเคราะห์โดยแบบทดสอบของวิลคอกชัน และการประเมิน ระดับความสามารถทางภาษา

4.2 เปรียบเทียบความสามารถก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ทำการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างก่อนและหลังการสอน

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาคำศัพท์ในนิทาน ก่อนและหลัง การใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ

คำศัพท์ในนิทาน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูก		จำนวนนักเรียนที่เรียนรู้ คำศัพท์เพิ่มขึ้น
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	
ผู้หญิง	7	8	1
ผู้ชาย	8	9	1
ครู	9	9	0
ขนม	8	9	1
ไอศกรีม	6	9	2
ลูกชิ้น	6	10	4
กระเป๋า	9	10	1
กอลูกไม้	5	6	1
กุ่ม	8	10	2
หอย	6	9	3
ปู	5	10	5
ปลาหมึก	6	8	2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาคำศัพท์ในนิทาน ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ (ต่อ)

คำศัพท์ในนิทาน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูก		จำนวนนักเรียนที่เรียนรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้น
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	
คินสอ	9	10	1
สีแดง	7	10	3
สีฟ้า	2	6	4
สีเขียว	2	6	4

จากตารางที่ 1 ก่อนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ จำนวนคำศัพท์ที่เด็กบกพร่องทางสติปัญญารู้มีปริมาณน้อย แต่หลังจากใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ จำนวนคำศัพท์ทั้ง 16 คำ เด็กบกพร่องทางสติปัญญารู้เพิ่มขึ้น และคำศัพท์ ถูกขึ้น กระเป๋ากุ้ง ปู สีแดง เด็กบกพร่องทางสติปัญญารู้หมดทุกคนหลังทดลอง

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถทางคำศัพท์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ

คนที่	คะแนนความสามารถทางภาษา		ผลต่างของคะแนน $D_i = (y-x)$	อันดับของความแตกต่าง
	ก่อน (x)	หลัง (Y)		
1	14	16	2	4
2	13	16	3	3
3	14	16	2	4
4	14	16	2	4
5	14	16	2	4
6	11	13	2	4
7	10	13	3	3
8	6	16	10	1
9	4	6	2	4
10	4	11	7	2

จากตารางที่ 2 ความสามารถทางคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาหลังจากได้รับกิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ พบว่ามีความสามารถทางด้านคำศัพท์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ความสามารถทางด้านคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาหลังจากได้รับกิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อเพิ่มขึ้น

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถด้านคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาเพิ่มขึ้นหลังกิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ

2. การเรียนรู้ทางคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อเพิ่มขึ้นดังนี้

2.1 ความสามารถทางคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาก่อนการทดลองพบว่า

คำศัพท์ในนิทานที่เด็กเรียนรู้แล้วมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ กระเป๋าคูรูด ดินสอ

คำศัพท์ในนิทานที่เด็กเรียนรู้แล้วมากเป็นอันดับสอง คือ ผู้ชาย ขนมหูกุ้ง

คำศัพท์ในนิทานที่เด็กเรียนรู้แล้วมากเป็นอันดับสาม คือ ผู้หญิง สีแดง

คำศัพท์ในนิทานที่เด็กเรียนรู้แล้วมากเป็นอันดับสี่ คือ ปลาหมึก หอย ลูกชิ้น ไอศกรีม

คำศัพท์ในนิทานที่เด็กเรียนรู้แล้วมากเป็นอันดับห้า คือ กอหญ้า ปู

คำศัพท์ในนิทานที่เด็กเรียนรู้แล้วน้อยที่สุด คือ สีฟ้า สีเขียว

2.2 ความสามารถทางคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาหลังการทดลองพบว่า

คำศัพท์ในนิทานที่เด็กเรียนรู้ทั้ง 10 คน คือ ลูกชิ้น กระเป๋าคูรูด กุ้ง ปู ดินสอ สีแดง

คำศัพท์ในนิทานที่เด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้นเป็นอันดับสอง คือ ผู้ชาย คุกกี้ ไอศกรีม หอย

คำศัพท์ในนิทานที่เด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด คือ กอหญ้า สีฟ้า สีเขียว

2.3 คำศัพท์ที่มีเด็กบกพร่องทางสติปัญญาเรียนรู้เพิ่มขึ้นพบว่า

คำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ ปู โดยมีเด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้น จำนวน 5 คน

คำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้นอันดับสองคือ ลูกชิ้น สีฟ้า สีเขียว โดยมีเด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้น

จำนวน 4 คน

คำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้นอันดับสามคือ หอย สีแดง โดยมีเด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้น จำนวน 3 คน

คำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้น 1 คน คือ ผู้หญิง ผู้ชาย ขนมหูกุ้ง ดินสอ และคำศัพท์

ที่ไม่มีเด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้นคือ คุกกี้ โดยก่อนทดลองกับหลังทดลองมีจำนวนเท่ากัน คือ 9 คน

2.4 คำศัพท์ที่เด็กบกพร่องทางสติปัญญาเรียนรู้ และสามารถชี้ได้ถูกต้องทุกคนหลังใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ คือ ลูกชิ้น กระเป๋าคูรูด กุ้ง ปู ดินสอ สีแดง

อภิปรายผล

กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ ของจริง หุ่นจำลอง ครั้งนี้ เป็นการนำนวัตกรรมการเรียนการสอน ประเภทนวัตกรรมทางการศึกษา (Education Innovation) ซึ่งหมายถึงแนวคิด วิธีการ และสิ่งประดิษฐ์ที่นำมาใช้เพื่อพัฒนา ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร (สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. 2543, หน้า 30-41) โดยนำวิธีการสอนที่ปรับสำหรับเด็กพิเศษ เช่น การปรับพฤติกรรมเด็ก โดยการให้แรงเสริมทางบวกคือการชมเชย การได้รับประทานอาหารที่นำมาใช้ในประกอบการสอน เช่น ลูกชิ้น ขนม

การเลือกใช้นิทานมาประกอบการสอนคำศัพท์ เนื่องจากประโยชน์ของนิทานมีหลายด้าน เช่น ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักสำรวจอริยาบถของตนเอง โดยปกติเด็กบกพร่องทางสติปัญญาจะเรียนรู้ช้า ไม่ค่อยมีสมาธิ แต่การใช้นิทาน สามารถทำให้เด็กนั่งฟังอย่างตั้งใจได้เป็นเวลานาน(ไพพรรณ อินทนิล. 2543. หน้า49) นอกจากนั้นนิทานเป็นการเพิ่มพูนความรู้เล็กน้อยๆ ให้กับเด็ก และผู้เล่าสามารถสอดแทรกคำสอนไปในนิทาน เช่น นิทานเรื่องกระเป๋าสีแดง เป็นการสอดแทรกเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และนิทานเรื่องปลาหมึกน้อย เป็นการสอดแทรกเรื่องประโยชน์ของการเรียน การนำความรู้ที่ได้จากโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันให้แก่เด็ก นอกจากนั้นในการเล่านิทาน ผู้เล่าต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ เช่น (ปริดา ปัญญาจันทร์ และชวิวัน วิสาสะ. 2538, หน้า.21) การเล่าโดยใช้ภาพประกอบ ใช้สื่อใกล้ตัว ซึ่งสื่อที่ใช้ประกอบในการเล่านิทานครั้งนี้มีหลายรูปแบบ เช่น รูปภาพ หุ่นนิ้ว ของจริง ของจำลอง ซึ่งทำให้เด็กเข้าใจสิ่งที่เป็นามธรรมมากขึ้นตามทฤษฎีของเพียเจต์ ที่กล่าวว่าเด็กระดับอายุ 2-7 ปี พัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ

กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านคำศัพท์ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา นำทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย มาประยุกต์ใช้ คือ การใช้ภาพ ใช้การ์ตูน ของจริงเพื่อเร้าความสนใจ การอธิบายเนื้อหาคือคำศัพท์โดยใช้สื่อหลากหลายรูปแบบที่กระตุ้นไว้ และให้เด็กทำแบบฝึกหัด เช่น การโยงรูปภาพ การระบายสี ตัดปะเพื่อ กระตุ้นการเรียนรู้ และเด็กสามารถเรียนรู้คำศัพท์ได้ดีขึ้น

ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิ่งสร เกาะประเสริฐ. 2540, หน้า 4 ที่ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถ ในการอ่านคำวิชาภาษาไทยของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปานกลาง โดยการเสริมแรงด้วยบี้ยอร์รกร ซึ่งพบว่าเด็กบกพร่องทางสติปัญญามีความสามารถในการอ่านคำเพิ่มขึ้น สรุปได้ว่าการใช้สื่อ ใช้ของจริงและการเสริมแรงเป็นวิธีการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาให้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตรา อุดมมุขฉินทร์. 2543, หน้า 3 ที่ศึกษาการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาความรู้และความเข้าใจความหมายของศัพท์ ในเด็กกลุ่มอาการดาวน์ ระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งพบว่า ความสามารถในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ในกลุ่มเด็กอาการดาวน์ก่อนประถมศึกษาหลังการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน

เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญเรือน ยะคอนใจ. 2547, หน้า 5 ที่ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานจากกล่องนิทาน พบว่าเด็กบกพร่องทางสติปัญญาที่มีความสามารถทางภาษาและเข้าใจความหมายของคำศัพท์มากกว่าก่อนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานจากกล่องนิทานเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. สื่อประกอบกิจกรรมการเล่านิทานนั้น เด็กบกพร่องทางสติปัญญาจะสนใจสื่อของจริง เช่น ขนมหัก ลูกชิ้น ปลาหมึก มากกว่ารูปภาพ และสามารถเข้าใจคำศัพท์เหล่านั้นได้ดีกว่า และนิทานจะต้องมีรูปภาพสวยงาม สีสันสดใส ขนาดใหญ่ จึงจะดึงดูดความสนใจของเด็กได้เนื่องจากเด็กบกพร่องทางสติปัญญามักมีสมาธิสั้น อยู่กับตัวเอง ไม่พร้อมเรียนรู้ ดังนั้นนอกจากนิทานและดึงดูดความสนใจแล้ว เนื้อหาของนิทานต้องไม่ยาวจนเกินไป เพราะนิทานที่ยาวเด็กต้องใช้จินตนาการที่ซับซ้อน ทำให้เข้าใจคำศัพท์ได้ช้า รวมทั้งครูหรือผู้เล่านิทานต้องไม่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจของเด็กด้วยเช่นกัน
2. กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาควรจัดต่อเนื่อง โดยเปลี่ยนเนื้อหา นิทาน เปลี่ยนคำศัพท์เพื่อให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ที่เพิ่มขึ้น หรือระดับที่ยากขึ้น
3. สื่อที่ใช้ประกอบการเล่านิทานนั้น อาจประยุกต์จากสื่อท้องถิ่น เช่น รูปหนังตะลุง เพราะนอกจากหาง่ายแล้วยังเป็นการปลูกฝัง ให้เด็กซึมซับวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย
4. ควรนำกิจกรรมการเล่านิทานประกอบสื่อ ไปใช้กับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาในการสอนเด็กให้มีพัฒนาการด้านอื่นๆอย่างต่อเนื่อง เช่น การเรียนรู้ด้านพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การนับจำนวน การบวกลบเลข การเปรียบเทียบรูปทรง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กิงสร เกาะประเสริฐ.(2540). ความสามารถในการอ่านคำราชาภาษาไทยของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปานกลางโดยการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร.ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกตุร วงศ์ก้อม.(2542). การศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยใช้สมุด.
- นิเทศก์และมาตรฐานการศึกษา.สำนัก.(2543).การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.

- บุญเรือน ยะคอนใจ.(2547).การเปรียบเทียบความสามารถพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่นจากกล่องนิทาน.งานวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: โปรแกรมการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์และชีวัน วิสาสะ.(2538).เล่นนิทานอย่างไรให้สนุก.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวเพื่อเด็ก บริษัทอัมรินทร์พับลิชชิงจำกัด (มหาชน).
- ผดุง อารยะวิญญู.(2539).การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แว่นแก้ว.
- ไพพรรณ อินทนิล.(2543).เทคนิคการเล่น.กรุงเทพมหานคร: สุริยวิยาศาสตร์.
- ราชกิจจานุเบกษา,เล่มที่ 114 ตอนที่ 55ก..รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. 11 ตุลาคม 2540.
- วิจิตรา อุดมมุขลินทร์.(2543).การศึกษาผลของการใช้กิจกรรมเล่นนิทานที่มีต่อพัฒนาความรู้และความเข้าใจความหมายของศัพท์ในกลุ่มอาการดาวน์ ระดับก่อนประถมศึกษา.ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.